

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Metodický pokyn
K OCHRANĚ VOLNĚ ŽIJÍCÍCH PTÁKŮ,
Rorýse obecného (*Apus apus*)
A ZÁSTUPCŮ NETOPÝRŮ
(*Microchiroptera*)

v rámci výzev 1/2021 a 2/2021 k předkládání
žádostí o poskytnutí podpory v rámci programu
Nová zelená úsporám

Platné od 21. 9. 2021

Ochrana volně žijících ptáků

Všichni jedinci volně žijících druhů ptáků podléhají tzv. obecné ochraně ptáků ve smyslu § 5a a § 5b zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), respektive čl. 5–9 směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“). Ve vztahu k zateplování budov je zakázáno zejména úmyslné usmrcování ptáků, poškozování nebo ničení jejich hnízd a vajec, odstraňování hnízd, úmyslné vyrušování ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích.

Problémy představují především rekonstrukce budov, často spojené se zateplováním, při nichž zpravidla dochází k uzavírání ventilačních otvorů.

Je nezbytné zachovat všechny prostupné ventilační otvory anebo provětrávací štěrby o průměru větším než 45 mm, respektive o rozměrech větších než 25 x 60 mm, a dutiny navazující za nimi pro případné hnízdění ptáků. Není-li zachování takových otvorů a štěrbin možné, musí být zajištěna náhrada, a to v odpovídajícím rozsahu. Jako náhradu lze použít například prefabrikáty s otvory, budky, úpravy říms nebo další stavebně-technická opatření (více informací na www.cso.cz).

V případě, že bude před zahájením stavebních prací při změně dokončených budov zjištěn výskyt volně žijících ptáků (hnízdění vždy), musí žadatel tuto skutečnost neprodleně ohlásit místně příslušnému orgánu ochrany přírody a projednat s ním další postup.

Pokud místně příslušný orgán ochrany přírody identifikoval ve vztahu k těmto volně žijícím ptákům dotčení podmínek obecné ochrany druhů dle § 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 50 tohoto zákona a stanovil k ochraně těchto volně žijících ptáků příslušná opatření, musí být tato opatření k ochraně volně žijících ptáků (zejména způsob technického řešení) uvedena v odborném posudku.

Pokud místně příslušný orgán ochrany přírody identifikoval ve vztahu k volně žijícím ptákům dotčení podmínek obecné ochrany druhů dle § 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 50 tohoto zákona a zároveň je možná výjimka podle ustanovení § 5b nebo § 56 tohoto zákona, je žadatel povinen doložit, že je možné činnost, případně i zakázanou, podle ustanovení § 5b nebo § 56 realizovat. Za tím účelem je žadatel povinen předložit příslušné správní akty podle § 5b nebo § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

V případě, že bude zjištěn výskyt zvláště chráněného druhu volně žijícího ptáka nebo výskyt hnízdících ptáků až během realizace projektu, musí žadatel o této skutečnosti neprodleně informovat místně příslušný orgán ochrany přírody. Ten následně posoudí, zda může při realizaci záměru dle doložené technické dokumentace u konkrétního projektu dojít k porušení podmínek obecné ochrany druhů dle § 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 50 tohoto zákona, a tedy zda je pro pokračování realizace projektu nezbytné zažádat o odchylný postup dle § 5b nebo o výjimku dle § 56 tohoto zákona. V případném správním řízení pak budou stanoveny podmínky realizace (technické řešení a další), které musí být uvedeny v odborném posudku.

Náklady spojené s projektovou přípravou a realizací opatření na ochranu stávajících, respektive náhradu zanikajících stanovišť volně žijících druhů ptáků jsou přímým realizačním výdajem.

Rorýs obecný (*Apus apus*) a zástupci netopýrů (*Microchiroptera*)

Rorýs obecný je dle § 48 ZOPK a dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zařazen mezi zvláště chráněné druhy v kategorii „ohrožený“. Obdobně všechny druhy netopýrů, které se vyskytují na našem území, jsou dle výše uvedených zákonných předpisů zařazeny mezi zvláště chráněné druhy v kategorii „silně ohrožený“ či „kriticky ohrožený“. V důsledku toho hrozí riziko fatálního dopadu na jedince rorýsů obecných či netopýrů, kterým hrozí v důsledku nešetrné rekonstrukce a uvěznění ve ventilačních otvorech/dutinách reálné riziko usmrcení.

(viz metodická doporučení na www.rorysi.cz a www.sousednetopyr.cz).

Zpracovatel projektové dokumentace je povinen posoudit budovu z hlediska možného výskytu rorýse obecného a netopýrů.

V případě, že bude před zahájením stavebních prací při změně dokončených budov zjištěn výskyt rorýse obecného nebo netopýrů, musí žadatel tuto skutečnost neprodleně ohlásit místně příslušnému orgánu ochrany přírody a projednat s ním další postup.

Pokud místně příslušný orgán ochrany přírody identifikoval dotčení limitů či zákazů stanovených pro ochranu rorýse obecného a netopýrů zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a stanovil k jejich ochraně příslušná opatření, musí být tato opatření (zejména způsob technického řešení) uvedena v odborném posudku.

Pokud místně příslušný orgán ochrany přírody identifikoval dotčení limitů či zákazů stanovených pro ochranu rorýse obecného a netopýrů zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a zároveň je možná výjimka podle ustanovení § 5b nebo § 56 tohoto zákona, je žadatel povinen doložit, že je možné činnost, případně i zakázanou, podle ustanovení § 5b nebo § 56 realizovat. Za tím účelem je žadatel povinen předložit příslušné správní akty podle § 5b nebo § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

V případě, že bude zjištěn výskyt rorýse obecného nebo netopýrů až během realizace projektu, musí žadatel o této skutečnosti neprodleně informovat místně příslušný orgán ochrany přírody. Ten následně posoudí, zda může při realizaci záměru dle doložené technické dokumentace u konkrétního projektu dojít k porušení podmínek obecné ochrany druhů dle § 5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nebo podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 50 tohoto zákona, a tedy zda je pro pokračování realizace projektu nezbytné požádat o odchylný postup dle § 5b nebo o výjimku dle § 56 tohoto zákona. V případném správním řízení pak budou stanoveny podmínky realizace (technické řešení a další), které musí být uvedeny v odborném posudku.

Náklady spojené s projektovou přípravou a realizací opatření na ochranu stávajících, respektive náhradu zanikajících stanovišť rorýse obecného a úkrytů všech druhů jsou přímým realizačním výdajem.

Nárazy volně žijících ptáků do skel

Volně žijící druhy ptáků podléhají obecné ochraně, respektive zvláštní ochraně dle ZOPK. Dle § 5 odst. 3 ZOPK je do obecné ochrany živočichů zahrnuta také povinnost pro fyzické a právnické osoby zamezit nadměrnému zraňování nebo úhynu živočichů nebo ničení jejich biotopů, byť je tato povinnost omezena na existenci technicky a ekonomicky dostupných prostředků, přičemž „nadměrnost“ je nutné chápat v návaznosti na toto omezení, tedy jako to, čemu (úhynu či zraňování) by bylo možné zabránit použitím dostupných prostředků.

Střetům lze snadno předejít instalací nenákladných a velmi účinných opatření, ať už jde o úpravy použitého materiálu již při výrobě (pískování, broušení, dělení skla), či dodatečně v podobě samolepek. Riziko je nutné vyhodnotit a na jeho základě přijmout účinná opatření (různé typy bezpečného, tj. nereflexního či neprůhledného skla, venkovní žaluzie či lamely, speciální polepy v podobě plošného pokrytí nebezpečné stěny ad.). V případě polepů je třeba rizikovou plochu rozčlenit speciálními samolepkami, např. v podobě geometrických obrazců nebo vertikálních pruhů, a to tak, aby došlo k souvislému pokrytí této plochy. Instalace jednotlivých siluet je neúčinná (podrobné informace lze získat na www.ochranaptaku.cz, www.cso.cz).

Nebezpečná plocha (která vyžaduje zajištění proti nárazům ptáků) musí současně splnit tyto podmínky:

- je z průhledného nebo reflexního materiálu;
- její plocha přesahuje 2 m² (nezbytné je především zabezpečit plochy, kde je takových dílčích ploch větší počet, tj. dvě a více) a
- nachází se v místě častého výskytu ptáků, tedy v zástavbě (města, vesnice) ve vzdálenosti do 100 metrů od parků, vodních toků a vodních ploch, při okrajích zástavby nebo ve volné krajině.
- Jsou umístěny protilehlé ve stejné či propojené místnosti (vytvářejí koridor) nebo na nároží budovy.

Vzhledem k tomu, že nelze zobecnit všechny případy, je třeba považovat za nebezpečné všechny další plochy, kde je prokázán zvýšený nebo opakovaný úhyn ptáků, případně kde lze na základě specifických místních podmínek takový úhyn důvodně předpokládat, např. důležité tahové cesty a migrační zastávky, místa v blízkosti zdrojů potravy (sady, výrobní krmiv, krmítka, ovocné stromy apod.).

Náklady spojené s projektovou přípravou a realizací opatření na zabezpečení pro ptáky rizikových skleněných ploch jsou přímým realizačním výdajem.

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Státní fond životního prostředí ČR
Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4
www.sfzp.cz

září 2021